ASPECTE ALE EFICACITĂȚII STILULUI ÎN *RETORICA* LUI ARISTOTEL

Aspects of the Style Efficacy in Aristotle's Rethoric

Eugeniu NISTOR[1]

Abstract

Book III of Aristotle's "Rhetoric" consists of 19 chapters and develops, in a first phase, various aspects regarding style, focusing on the oratorical action itself - *pronuntiato* and *actio,* although the latter is resumed strictly to declamation; further on, during the second phase, the constituent parts of the discourse are subjected to an elaborate analysis. Aristotle's systemic construction, based on the persuasive categories of Rhetoric, will represent the foundation of the New Rhetoric as a theory of argumentation, in the view of professor Chaïm Perelman and his assistant, Lucie Olbrecths-Tyteca, authors of the "Treatise on Argumentation" (Brussels, 1958).

Keywords: oratorical style, qualities, stylistic corectness, effects, forms, proof

Abordând problema stilului, filosoful explică necesitatea celui implicat într-un discurs nu doar de a-şi structura cât mai bine conținutul ideilor, ci şi de a se folosi un stil adecvat situației reflectate, „căci nu este de ajuns faptul de a avea cele pe care este necesar a le spune, ci trebuie şi acest lucru, anume cum este nevoie de a spune, iar asta contribuie mult la faptul ca discursul să pară de un anumit fel."[2]

Cum nu se poate raporta la nici un tratat privitor la stilul oratoric, Aristotel constată o anumită apropiere între *declamațiune și oratorie*, pe de o parte, şi *poezie*, pe de alta: „este limpede aşadar, că şi în retorică este un lucru de acest fel ca şi în poetică..."[3] Astfel încât oratorul trebuie să aibă în vedere următoarele: 1. faptele însăşi la care se referă, din care rezultă aspectul lor persuasiv; 2. dispunerea acestora într-un anumit stil şi 3. locurile strict legate de acțiunea discursivă, „or, acțiunea aceasta constă în voce, anume cum trebuie uzat de ea pentru fiecare pasiune în parte, ca de exemplu, când înaltă, când joasă, ori medie, şi, de asemenea, cum trebuie uzat de intonații, ca de pildă ascuțită, gravă sau medie, precum şi de care ritmuri este nevoie de a se folosi potrivit cu fiecare împrejurare. Căci trei sunt lucrurile despre care examinează interpreții; or, acestea sunt volumul, armonia, ritmul."[4] Interpreții obțin premiile la concursuri iar actorii devin mai importanți decât autorii textelor poetice şi dramatice, astfel încât chiar dacă subiectul stilului „pare să fie vulgar", el contează în retorică, deoarece şi el participă la *formarea opiniei* – ținta întregului discurs.

Efectele stilului seamănă întrucâtva cu jocul actorilor, ca acțiune, dar acesta ține de domeniul artelor iar „discursurile scrise valorează mai mult prin stil decât prin gândire."[5] Filosoful face distincție între stilul poeziei şi cel al prozei, arătând că dacă la începuturile ei

[1] Lector univ. dr, Universitatea „Petru Maior" din Târgu-Mureş

[2] Aristotel, *Retorica*, ediție bilingvă, traducere, studiu introductiv şi index de Maria-Cristina Andrieş, note şi comentarii de Ştefan-Sebastian Maftei, Editura Iri, Bucureşti, 2004, p. 297

[3] *Ibidem*

[4] *Ibidem*

[5] *Ibidem*, p. 299

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

oratoria mai îm-brăţişase forme poetice, evidente la Gorgias, apoi s-au întâmplat alte modificări esenţiale: textele autorilor de poezie au evoluat stilistic, aceştia renunţând la expresiile arhaice, care ornau stilul tragediilor timpurii.

Pledoaria lui Aristotel este pentru folosirea, în cadrul discursurilor, a unui stil „virtuos", axat pe două *calităţi importante*: *limpezimea* şi *adecvarea*. Prima calitate este obţinută prin uzitarea termenilor simpli în sensul lor obişnuit şi natural, „căci ceea ce este natural este persuasiv, însă ceea ce este artificial este contrariul..."[6] Sau, după cum afirmă acesta, într-o altă scriere de-a lui: „Darul cel mai de preţ al graiului e să fie limpede, fără să cadă în comun."[7] A doua calitate este dată fie de *folosirea neologismelor,* care îi imprimă discursului o anumită elevaţie, fie de preferinţa pentru *metafore,* care necesită a fi strict adecvate intenţiona-lităţii discursive, adică „dacă vrei să împodobeşti, trebuie să procuri metafora din ceea ce este cel mai bun dintre lucrurile aflate în acelaşi gen, iar dacă vrei să blamezi, atunci din cele mai rele lucruri..."[8] Regulile se aplică atât în proză cât şi în poezie, o bună parte a acestora fiind enumerate şi în *Poetica*, filosoful subliniind că „trebuie exprimate şi epitete şi metafore potrivite. Or, aceasta va rezulta din analogie; de nu, va părea un lucru nepotrivit prin aceea că contrariile sunt manifeste mai ales unele faţă de altele."[9] Iar, cum folosirea echilibrată a provincialismelor, a metaforelor şi a altor podoabe lingvistice, pot duce uşor la evitarea „barbarismelor" şi a „vulgarităţii", după cum folosirea cuvintelor comune îi va imprima stilului claritate, el recomandă ca graiul oratorului „să fie rezultatul unui amestec al tuturor acestor elemente."[10]

Reliefarea virtuţilor stilului nu înseamnă însă şi evitarea recunoaşterii unor aspecte defectuoase ale acestuia, pe care filosoful le depistează într-o serie de exprimări marcate de platitudine, reci şi lipsite de elan, în opoziţie cu cele inedite, proaspete şi cu mare încărcătură expresivă. O explicaţie obiectivă este oferită pentru *răceala stilului*, prezentând acest specific în patru ipostaze, şi anume: când sunt folosite cuvinte compuse („cerul cu multe feţe", „pământul cu piscuri înalte", „ţărm cu margine strâmtă"), când vorbitorul adoptă formulări neobişnuite („linguşitori ingenioşi în a minţi", „sufletul umplut de mânie, iar faţa devenită de culoarea focului", „fundul albastru al mării") sau unele neologisme („un bărbat enorm", „stimulat prin mânia excesivă a gândirii", „un bărbat devastat"). Apoi, cea de-a treia situaţie în care se vădeşte răceala stilului, rezultă din utilizarea epitetelor, „fie de cele lungi, fie de cele inoportune, fie de cele frecvente."[11] Iar cea de-a patra situaţie în care expresiile pot crea o atmosferă glacială se datorează utilizării unor metafore nepotrivite, marcate de ridicol, precum cele aparţinându-i lui Gorgias: „acţiuni proaspete şi sângerânde", „tu ai semănat pe de o parte aceste lucruri în chip ruşinos, iar pe de altă parte le-ai cules în mod nefericit."[12]

---

[6] *Ibidem*, p. 301
[7] Aristotel, *Poetica,* ediţia a III-a, îngrijită de Stella Peticel, studiu introductiv, traducere şi comentarii de D. M. Pippidi, Editura Iri, Bucureşti, 1998, p. 95
[8] Aristotel, *Retorica*, p. 303
[9] *Ibidem*
[10] Aristotel – *Poetica,* p. 96
[11] Aristotel, *Retorica*, p. 309
[12] *Ibidem*

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

Adâncind cercetările stilistice, filosoful grec aprecia-ză că şi comparaţia este o metaforă, dar o metaforă lărgită, astfel „încât toate câte vor fi desemnate ca metafore, dacă sunt apreciate, este limpede că tot ele vor fi şi comparaţii, iar comparaţiile sunt nişte metafore care solicită explicaţie."[13]

Corectitudinea stilistică se realizează prin respec-tarea a cinci reguli de bază: 1. prin utilizarea corespunzătoare a particulelor conective, a conjuncţiilor; 2. prin folosirea unor termeni proprii, specifici, şi nu generali; 3. prin antrenarea unor termeni clari, lipsiţi de ambiguitate – aici Aristotel vorbind despre perifrază care, „fiind lungă, înşeală, iar auditorii simt întocmai ceea ce încearcă mulţi în preajma prezicătorilor; într-adevăr, când aceştia pronunţă cuvinte ambigue, ei îşi dau asentimentul...";[14] 4. prin determinarea genurilor lucrurilor cu precizie (masculin, feminin şi neutru); 5. prin denumirea corectă a numărului lucrurilor (multe, puţine sau unul singur). Atât compoziţiile vorbite, cât şi cele scrise, trebuie să aibă calitatea de a fi rostite cu uşurinţă, aceasta presupunând un număr restrâns de particule conective şi folosirea corectă a semnelor de punc-tuaţie.

Grandoarea sau demnitatea stilului se obţine, conform filosofului, prin: 1. folosirea descrierii în locul numelui; 2. când există ceva indecent („ruşinos") în definiţie, se va folosi numele; 3. ilustrarea expunerii cu metafore şi epitete (dar evitându-le pe cele poetice); 4. uneori se utilizează pluralul pentru singular; 5. evitarea de a alătura mai mulţi termeni cu un singur articol (exemplu: nu „a femeii celei a noastre" ci, mai concis, „a femeii noastre");[15] 6. folosirea particulelor conective, care pot fi omise pentru a asigura concizie expunerii, dar numai cu condiţia de a nu afecta „legăturile logice"; 7. amplificarea expunerii prin procedeul epitetelor cu valoare negativă.

Stilul adoptat de către vorbitor trebuie să se potrivească cu subiectele propuse: „Este patetic stilul unui om mâniat, dacă există ultraj, cel al unui om indignat care se fereşte şi să menţioneze dacă există acţiuni lipsite de pietate şi ruşinoase, stilul în mod admirativ, dacă există fapte lăudabile, cel în mod umil, dacă sunt acţiuni vrednice de milă şi, în legătură cu celelalte situaţii, la fel."[16] Stilul cel mai potrivit este conform vârstei, genului (femeie sau bărbat), neamului şi specificului auditorilor, adică în relaţie directă cu „o dispoziţie stabilă" a publicului, iar „dacă oratorul exprimă şi cuvintele familiare dispoziţiei stabile, va realiza caracterul."[17] Sfatul gânditorului este ca vocea şi gesturile oratorului să nu se armonizeze perfect cu maniera stilistică adoptată, deoarece atunci ar ieşi în relief artificialitatea vorbirii, şi discursul ar fi neconvingător.

Forma stilului adoptat trebuie să fie conform unui anumit ritm, căci dacă este metric nu are putere persuasivă. Ritmul rostirii determină o armonie a discursului, chiar o structură coerentă a acestuia, filosoful enumerând şi diferitele tipuri de ritm, adoptate conform modurilor de comunicare preferate de orator: 1. ritmul eroic, numit şi dactilic

[13] *Ibidem*, p. 313
[14] *Ibidem*
[15] *Ibidem*, p. 317
[16] *Ibidem*
[17] *Ibidem*, p. 319

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

sau hexametric; 2. ritmul iambic, potrivit cu conversaţia obişnuită; 3. ritmul trohaic, asemuit cu dansul comic şi parodic; 4. peanul, potrivit doar parţial discursurilor, fiind utilizat cu eficienţă la începutul şi sfârşitul frazelor. Apoi, Aristotel scrie despre afirmarea în oratorie a două tipuri de stilistici: *stilul continuu*, specific poeţilor vechi, şi *stilul periodic*, care poate fi înţeles uşor, deoarece are un început şi un sfârşit, fiind alcătuit din mai multe „membre" (propoziţii subordonate). Nu fără o urmă de orgoliu, filosoful se referă la *cuvintele spirituale* şi *cuvintele renumite*, care sunt compuse de cel „înzestrat natural sau cel format prin practică, pe când a le arăta ţine de această cercetare ştiinţifică."[18]

Aspectele analizate, în continuare, sunt *„isteţimea" stilului şi puterea lui argumentativă* – calităţi obţinute prin utilizarea unor cuvinte „spirituale", care pot asigura o mai bună cursivitate şi vivacitate stilistică. În acelaşi context, Aristotel se referă la *metaforele poetice*, la *comparaţiile* şi *silogismele retorice*, care pot fi mai potrivite pentru învăţătură, aşa cum, de altfel, şi consemnează că: „stilul şi entimemele spirituale sunt cele care ne produc o instruire promptă."[19] O misiune de bază a oratorului constă, uneori, în redarea unei situaţii în plină activitate, iar această „performanţă" este de apreciat când el reuşeşte, printr-o bună instrumentare a metaforei, să facă lucrurile neînsufleţite că par a fi însufleţite, ca în versurile lui Homer: „piatra neruşinată se rostogolea din nou pe pământ", „săgeata a zburat" etc.[20]

Discursului i se adaugă alte şi *alte elemente semnificative* sub aspect stilistic (glume, ironii, jocuri de cuvinte, metafore, comparaţii, hiperbole, apoftegme, cimilituri, proverbe, paradoxuri etc.), capabile de surprize şi de a-i face pe auditori de a avea situaţia retorică *pusă* chiar „în faţa ochilor".

Folosirea unui stil sau a altuia este dictată de situaţie şi de subiect, gânditorul făcând distincţie între cele două tipuri de discurs: 1. stilul dezbaterii, potrivit celor trei genuri ale retoricii, şi 2. stilul propriu limbii scrise, acesta fiind „foarte precis" şi presupunând ajutorul logografilor, pe când primul este recomandabil doar „pentru acţiunea retorică."[21] Apoi, primul tip de stil se împarte, la rândul lui, în stilul discursului deliberativ (demonstrativ), semănând, întrucâtva, „cu desenul în perspectivă; căci, cu cât mulţimea este mai numeroasă, cu atât este mai îndepărtat de locul de unde se priveşte...", iar cel de-al doilea, stilul discursului judiciar, care, de regulă, „este mai riguros."[22]

Apoi, referindu-se la cele două părţi ale discursului: *expoziţiunea* şi *demonstraţia,* filosoful subliniază *necesitatea adoptării unei diviziuni a discursului*, ceva similar metodei stabilite anterior de către Isocrate, aceasta fiind: *exordiu, afirmaţie, confirmaţie* şi *epilog.* Analiza este aplicată, apoi, fiecăreia dintre părţi. Astfel, exordiul, ca fază incipientă a discursului, seamănă cu prologul în poezie sau cu preludiul cântecului la flaut. Dar şi exordiurile se diferenţiază între ele pe genurile de discurs: aşa, *exordiul discursului epidictic* este pronunţat pe elogiu sau pe blam; în schimb, cel *al discursului judiciar* este similar cu „prologurile

[18] *Ibidem*, p. 327
[19] *Ibidem*, p. 329
[20] *Ibidem*, p. 333
[21] *Ibidem*, p. 339
[22] *Ibidem*, p. 341

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

dramelor şi cu preambulurile poemelor epice"[23]; iar *exordiul discursului deliberativ* provine din cel al discursului judiciar, nefiind strict necesar şi având mai mult un rol ornamental. Dar, cum exordiul discursurilor epidictice poate fi de acuzare (atac) sau respingere (apărare), Aristotel dă unele sfaturi privind mijloacele prin care pot fi înlăturate insinuările răuvoitoare şi supoziţiile defavorabile enunţate de părţi.

Înainte însă de desfăşurarea tirurilor argumentative propriu-zise, este necesară povestirea faptelor şi, deci, Stagiritul abordează *problema naraţiunii* care, împreună cu *confirmarea* şi *respingerea*, face parte din „corpul" discursului. Aceasta în discursurile epidictice nu trebuie să fie continuă, ci în trepte, cuprinzând în detaliu relatarea acţiunilor; în genul judiciar este necesară o narare foarte limpede a subiectului şi cât mai scurtă posibil, deoarece „nu trebuie pierdut timpul cu ceea ce este unanim recunoscut..."[24] Ar fi de preferat ca accentul să cadă pe relatarea acelor fapte care produc compasiune sau indignare, după cum naraţiunea se poate întări prin exprimarea intenţiilor şi caracterelor etice, a scopurilor şi trăsăturilor morale, uneori şi a celor afective, mult mai eficiente decât cele de calomniere, care nu onorează „funcţia celui care consiliază."[25]

Dovezile aduse în genul deliberativ scot în prim-plan: faptele petrecute, daunele pricinuite şi controversa dintre părţi. Tot în cadrul acestui gen *amplificarea* devine un bun mijloc de susţinere a cauzelor nobile şi folositoare, cu condiţia ca faptele relatate să fie credibile; în situaţia în care adversarul face afirmaţii false, „acestea sunt în mod evident indicii că el minte şi în privinţa celorlalte chestiuni"[26], ele constituindu-se, ulterior, în dovezi favorabile celeilalte părţi. Tot aici Aristotel subliniază importanţa deosebită a *exemplelor* (în discursul deliberativ), în schimb găseşte că discursului judiciar i se potrivesc mai bine *entimemele*, motivând această cerinţă prin faptul că „primul se referă la viitor, aşa încât este necesar să procure exemplele din faptele petrecute; al doilea, în schimb, se referă la faptele existente sau nonexistente, unde există mai ales demonstraţie şi necesitate; căci trecutul implică necesitate."[27] Iar, în acest ultim caz, entimemele nu trebuie să survină în serie, ci „amestecate", spre a nu duce la controverse neplăcute; de asemenea, ele trebuie să alterneze cu pasiunile, „căci entimema fie că va exclude pasiunea, fie că va fi enunţată inutil,"[28] fără a fi folositoare în „blindarea" laturii etice a discursului. Filosoful recomandă *utilizarea maximelor*, care pot constitui atât „substanţa" dovezii, cât şi cea a naraţiunii, având în plus şi un important conţinut moral.

Comparând cele trei genuri, Aristotel constată că discursul deliberativ, care se ocupă de viitorul incert, este mai dificil decât cel judiciar, preocupat de trecutul marcat şi consumat ca atare, acesta din urmă având posibilităţi narative mai bune. Atunci când oratorul are dovezi de prezentat, el trebuie să vorbească atât etic, cât şi demonstrativ, iar dacă nu aduce entimeme, atunci trebuie să-şi orienteze tirul expunerii pe un traseu etic,

[23] *Ibidem*, p. 347
[24] *Ibidem*, p. 355
[25] *Ibidem*, p. 357
[26] *Ibidem*, p. 359
[27] *Ibidem*
[28] *Ibidem*

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

căci, chiar virtuos fiind, „i se potriveşte mai degrabă să se arate bun, decât să arate că discursul este riguros."[29] Tot în această secţiune filosoful este de părere că *entimemele refutative* sunt de preferat celor demonstrative întrucât, atunci când respinge argumentele adversarului, oratorul îşi prezintă propriile sale dovezi şi este pregătit anticipativ „să răspundă la argumentele contrarii, respingându-le sau dărâmându-le dinainte."[30] Cum discursul antrenează şi caracterul moral al vorbitorului iar acesta, dacă s-ar referi la propria persoană, ar da naştere „fie la invidie, la prolixitate, fie contradicţie, iar a vorbi despre altul – fie defăimare, fie grosolănie" – mai potrivit ar fi să procedeze cu tact şi să recurgă la o altă persoană care să transmită afirmaţiile prea favorabile sau prea critice. Eficienţa argumentativă a entimemelor sporeşte când acestea sunt transformate în maxime, ca în exemplul furnizat de Stagirit: „într-adevăr, dacă oamenii trebuie să se reconcilieze când reconcilierile sunt cele mai utile şi mai avantajoase, trebuie să se reconcilieze când sunt fericiţi."[31] Într-o scurtă secţiune din *Topica*, intitulată „Cum devine cineva un dialectician exercitat şi abil", el arată că „pentru o asemenea treabă este necesară o bună dispoziţie naturală, iar această dispoziţie naturală este tocmai aceea care ne face în stare să alegem adevărul şi să evităm falsul."[32] Deşi pledoaria filosofului este, de această dată, axată pe elemente de logică, procedeul se potriveşte şi oratoriei, deoarece – scrie el – atunci „când recapitulăm discuţiile, trebuie să le dăm o formulare universală, chiar dacă respondentul a argumentat în sens particular. Căci şi în acest chip putem face dintr-un singur argument mai multe. Tot aşa se procedează în retorică prin entimeme."[33]

Abordând delicata problemă a *interogaţiei*, filosoful arată că este oportun a întreba doar atunci când o premisă este clară şi există şansa ca oponentul să-i ofere oratorului şi cealaltă premisă, astfel încât acesta să poată enunţa concluzia. Pe de altă parte, retorul trebuie să fie pregătit să dea răspunsurile potrivite (nu prea scurte, totuşi), fie la întrebări ambiguue, fie la cele care conţin contradicţii în sine.

Dar nu trebuie neglijată *importanţa glumelor* într-o dezbatere publică, acestea având rolul, conform spuselor sofistului Gorgias, de „a distruge seriozitatea adversarilor prin râs, şi râsul – prin seriozitate,"[34] însă, şi sub acest aspect trebuie procedat cu discernământ, deoarece este mai bine ca oratorul să folosească *ironia*, „mai demnă de omul liber decât bufoneria; căci, pe de o parte, cel ce recurge la ironie face o glumă în vederea lui însuşi, pe de altă parte, bufonul – în vederea altuia."[35]

Ultimul aspect abordat în tratatul aristotelic este cel al *peroraţiei* sau *epilogului* în discurs, care se compune din patru elemente determinative în ceea ce priveşte posibilităţile oratorului; astfel acesta poate: 1.să-şi facă auditoriul favorabil pentru sine şi defavorabil oponentului, arătând că el este cel bun şi celălalt, cel rău; 2. să amplifice sau, dimpotrivă,

[29] *Ibidem*, p. 361
[30] *Ibidem*
[31] *Ibidem*, p. 363
[32] Aristotel, *Organon, II*, *Analitica secundă, Topica, Respin-gerile sofiste,* traducerea, studiu introductiv şi note de Mircea Florian, notiţă introductivă la *Respingerile sofiste* de Dan Bădărău, Editura Iri, Bucureşti, 1998, pp. 533-534
[33] *Ibidem*, p. 535
[34] Aristotel, *Retorica*, p. 365
[35] *Ibidem*

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)

să atenueze faptele narate; 3. să inducă publicului o anumită predispoziţie afectivă, transmiţându-i şi imprimându-i în suflet unele acţiuni, ca: milă, indignare, mânie, ură, invidie, emulaţie, spirit euristic etc.; 4. rememorarea şi recapitularea celor expuse anterior, cu precizarea clară a oratorului că în discursul său a demonstrat cauzele enunţate în exordiu, referitor la subiectul respectiv. De regulă, în această etapă *sunt comparate argumentele oratorului cu cele invocate de către adversar,* fiind recomandabil a se folosi, ca mijloace conexe, ironia sau interogaţia.

Cât priveşte stilul expunerii, după Aristotel ar fi mai potrivit unul grav şi sacadat, obţinut prin eliminarea conjuncţiilor, care subliniază mai bine ideea de epilog, ca în exemplul: „am spus, aţi ascultat, posedaţi chestiunea, judecaţi."[36] Aşadar, peroraţia este chiar concluzia unui discurs, ea luând, adesea, prin recapitularea principalelor probe, caracterul unui ultim efort al vorbitorului de a convinge publicul, utilizând diverse mijloace (de la cele emoţionale, la cele care insuflă avânt şi patetism), în vederea atingerii scopului propus.

În final, ne mai rămâne să recunoaştem redutabila structură argumentativă a *Retoricii* lui Aristotel şi actualitatea ei de necontestat. Ea este fundaţia pe care se va clădi în secolul al XX-lea *noua retorică*, ca *teorie a argumentării,* „asociaţii" Stagiritului, peste secole, fiind profesorul Chaïm Perelman şi strălucita sa asistentă, Lucie Olbrecths-Tyteca, autorii *Tratatului de argumentare. Noua retorică* (Bruxelles, 1958). Practic, prin această iniţiativă, aceştia pledează pentru întoarcerea la *argument* şi la *argumentare*, restabilind rostul dialecticii în discursul retoric, în textele şi manifestările dialogice, în orice comunicare publică solemnă, în orice confruntare cu pretenţii şi, mai ales, în fundamentarea judecăţilor axiologice şi psihosociologice.

BIBLIOGRAFIE

Aristotel – *Retorica*, ediţie bilingvă, traducere, studiu introductiv şi index de Maria-Cristina Andrieş, note şi comentarii de Ştefan-Sebastian Maftei, Editura Iri, Bucureşti, 2004.

Aristotel – *Poetica,* ediţia a III-a, îngrijită de Stella Peticel, studiu introductiv, traducere şi comentarii de D. M. Pippidi, Editura Iri, Bucureşti, 1998.

Aristotel – *Organon, II*, *Analitica secundă, Topica, Respin-gerile sofiste,* traducerea, studiu introductiv şi note de Mircea Florian, notiţă introductivă la *Respingerile sofiste* de Dan Bădărău, Editura Iri, Bucureşti, 1998.

[36] *Ibidem*, p. 367

BDD-A2907 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:53:18 UTC)